

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ—ՊԵՏԱԿԱՆ

*
* *

Հեզիկ կարկաշով վագում՝ են ալիք,
Փարում՝ փայփայում՝ ափերը կանաչ:
Ջրերի վերայ կախում ռոտնիք
Նոցա հետ խօսում են լալահառաշ:

«Մի՛ վագէք, ալիք, կացէք, կոհակներ.
Մի՛ թողնէք չքնաղ այս վայրն հանգստեան
Եւ վայելէցէ՛ք քաղցրութեան ժամեր,
Մինչ ժաղում է ձեզ շողն արեգական:

«Ա՛խ, դուք չէք տեսնում, կանցնէք այս քլուր —
Եւ կը պղտորի ձեր ջուրը վճիտ.
Այնտեղ այլ երկիր, այլ ափեր տխուր,
Այնտեղ կը գրկէ ձեզ արեան հովիտ:

«Այնտեղ հողն արիւն, արիւն են սարեր,
Ջինջ աղբիւրներն էլ կտրել են արիւն.
Վտակը քերում արիւնտ քարեր,
Թառամեցնում է ծաղկավառ զարուն:

«Սոսկում է երկինք սրի շաշինից,
Մթնել են ոսկի արեւի շողեր.
Ո՛հ, մի՛ հեռանայ, սիրուն գետ, մեզնից,
Մի՛ վագէք, ալիք, կացէք, կոհակներ ...»

Բայց ... մոպեցաւ երեսը գետին.
«Իմ՝ քոյր, եղբայրն են այն ակն ու վտակ —
Գոչեց, զարկուեցաւ սարսաժ ափերին
Ու յառաջ անցաւ կոհակ առ կոհակ:

Ե. ՅՈՂԱՆՆԻՍՅԱՆ.

ՊԵՏԱԿԱՆԻՆ ՍԵՍԵՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ.

Թ. ՆԸՕԼԴԵԶԻ.

(Շարունակութիւն)

Հայուն Բ., որին յետագայ աւանդու-
թիւնն իրաւացի կկոչի իրրե զօրաւոր թագաւոր է
գրուատում մեռաւ 379 թ. ամառուան վերջին,
Նրան յաջորդեց իւր եղբայր Արտաշիր Բ., Թերեւս
այս ծերունու գահ բարձրանալու համար ևս այնպիսի
պատճառներ կային, ինչպիսի պատճառներով մի ժա-
մանակ Հայուն հաթնիկեր մանուկը թագաւոր պը-
սակուեցաւ: Իրրե արքայազն կուսակալ Ադիարենէի
(հին Ասորեստանի մի բաժնի) Արտաշիրն (արդէն
344-ին և գեռ 376-ին) մեծապէս մասնակցել էր
քրիստոնէութիւնը ճնշելու գործին: Սակայն սրա
գահ ամրապնդուց յետոյ քրիստոնէից հալածանքը
դադարեց. գուցէ որոշ դիմումը և կամ թերեւս
խիստ սովորական արեւելեան ծուլութեան պատճառով:

Նոյն իսկ մայրաքաղաքում կարող էր կրկին
մի եպիսկոպոս նստել: Երբ սակայն Արտաշիրը մե-
ծամեծների հետ սկսաւ բռնութեամբ վարուիլ և
նրանցից մի քանիսին սպանեց, այն ժամանակ մեծա-
մեծները նրան գահավէժ արին (383-ին կամ 384-ին):

Սրա յաջորդը Շապուհ Գ., Հայուն Բ.-ի որ-
դին, գահ բարձրանալուն պէս դեսպաններ ուղար-
կեց Ա. Պոլիս ուր նրանք մի հաստատուն խաղա-
ղութեան գաշն կուեցին (384): Սա կարճ ժամանակ
թագաւորեց, որովհետեւ արդէն 388 կամ 389-ին
մեծամեծներից սպանուեցաւ:

Սրա յաջորդը և որդին (Թերեւս եղբայրը)
Բադրաժ (1) Գ., որի մականունն է Կրմանշահ, «Կըր-
մանի թագաւոր», որովհետեւ իրրե գահաժառանգ
Կրմանի կառավարիչ էր եղել, հռովմայեցւոց հետ
բարեկամութիւն պահպանեց և քրիստոնէականների հետ
գլխաւորութեամբ վարուեց, հռովմեացիք եւ պարսիկնե-
րը 290-ին բաժանեցին իրենց մէջ Հայաստանն այնպէս, որ
մեծազոյն բաժինը պարսկական եւ փոքրագոյնը յունական
հարկատու տէրութիւններ դարձան: Այս բաժանումից յե-
տոյ դեռ շատ շփոթութիւններ են տեղի ունեցել, սակայն
բաժանումն տեւել է մինչեւ արաբական ժամանակը:
Բահրամ Գ. ևս բռնի մահով է մեռել, ինչպէս
աւանդութիւնն ասում է «չարագործները» նրան նե-
տահար սպանեցին (ամառը 399-ին):

Սրա յաջորդը Յազկերտ (Iezdegerd = Եզդիգերդ)
Ա. որդի Հայուն Բ.-ի կամ Հայուն Գ.-ի, թը-
ուում է թէ արդէն Բահրամ Գ.-ի ժամանակ թա-
գաժառանգ պէտք է նշանակուած լինէր կամ թէ

* Տես Արարատ. համար 9. եր. 350—355:

1. Տես Ղ. Փարսեցի Դր. Ա. ԺԲ. եր. 49. Յետ այ-
սորիկ մեռաւ Շապուհ արքայ պարսից, եւ թագաւորեաց
Վրամ որդի նորա որ էր Կրման արքայ: